

Δεκεμβριανή Νύχτα

άποσπασμα από όμνυνο μυθιστόρημα

Εύκολο ήταν νά μείνει μόνο μία ιδέα ό άνθρωπος τόν πρώτο καιρό πού ή ζωή του παίζεται κορώνα-γράμματα. Ίδιαίτερος όταν υπάρχει αυτός ό περίγυρος αθλιότητας τού 44, πού οι τοκετοί γίνονται μέσα στή διέγερση τρόμου και όργης και λύπης και μίσους, μέ καθημερινές επισκέψεις σέ νοσοκομεία και φυλακές, ανάμεσα σέ άγγελίες θανάτων και μνημοσύνων. Άβολη στάση χωρίς ανάπαυση, ένα περιβάλλον τυφλό, χώρος νύχτας γεμάτος στερήσεις και σπασμούς άνησυχίας. Μακριά είναι ακόμα τό φώς.

Άλλά τό 1964 ή Έθνική ομάδα μπάσκειτ είχε τόν καλύτερο σουτέρ τών Βαλκανίων. Ήταν ψηλός σχεδόν στά δυό μέτρα, εύκίνητος και δυνατός. Όταν κατέβαινε μέ τή μπάλα στά χέρια, οι αντίπαλοι φώναζαν: «Φυλαχτείτε άπ' τόν Άλέξανδρο» κι οι όπαδοί: «Έμπαινε Άλέξανδρε».

Τήν 21 Άπριλίου 1967 βρέθηκε μέσα σ' έναν άλλο περίγυρο αθλιότητας. Βρέθηκε μέσα στή Νοεμβριανή νύχτα τού Πολυτεχνείου, όπου δολοφόνοι τριγύριζαν μέ άρματα και μηχανοκίνητα και σκότωναν τό λαό στά τυφλά. Ένα τάνκ έπεσε πάνω στην Πόρτα τού Πολυτεχνείου, γκρέμισε τήν έπιγραφή ΨΩΜΗ-ΠΑΙΔΕΙΑ-ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ και τونه σκότωσε.

Στήν άρχή τού Σεπτέμβρη 1944 τό Άλεγε ό Τρύφωνας: «Είναι τρομερό πράμα ή ζωή Άλέξανδρε. Μήν έρχεσαι».

Κι ό Άντουάν έλεγε:

- Πρέπει νά πείσουμε τή μάνα του νά κάνει έκτρωση.

Ήτανε λίγους μήνες πρίν γεννηθεί, όταν ό Γιούρας μέ τόν πατέρα του και τόν Τρύφωνα κατηφόριζαν τήν όδό Έρυθραίας γιά τό σπίτι τού Άντουάν ν' αποφασίσουνε γιά τήν τύχη του. Δύο Σεπτεμβρίου 1944, άπόγευμα.

- Ένα πράμα δέν καταλαβαίνω, έλεγε ό Γιούρας. Τί δουλειά έχω εγώ στό οικογενειακό συμβούλιο;

- Ό Άντουάν είπε ότι πρέπει νά Άσαι κι εσύ.

- Και πότε πρέπει νά γίνει ή έκτρωση;

- Αύτή τή βδομάδα όπωσδήποτε. Δέν υπάρχουν άλλα περιθώρια.

- Πολύ δύσκολη υπόθεση, μουρμούρισε ό Τρύφωνας. Ή Γιούλη δέ θ' άκούσει κανένανε.

- Τότε νά τήν πάμε σηκωτή.

- Κι εγώ πολύ φοβάμαι ότι μία τέτοια συζήτηση άποκλείεται μέ τή Γιούλη, είπε ό Γιούρας. Πώς ν' άρχίσεις;

- Ό Άντώνης τής είπε τίποτα;

- Όχι. Περιμένει έμάς.

Τούς άνοιξε ό Άντουάν τή μικρή πόρτα τής αύλης και τούς έβαλε μέσα χωρίς νά πεί τίποτα. Ένα μικρό δωμάτιο σάν άποθήκη. Δέν υπάρχουν παράθυρα. Ένα κρεβάτι, ένας καναπές άπέναντι κι ένα τραπέζι στή γωνιά, τό γραφείο τής Εύδοξίας. Ό ένας τοίχος πού άρχίζει από κεί, είναι σκεπασμένος μέ εικόνες και φωτογραφίες. Ό άλλος μέ ήμερομηνίες, αριθμούς και άποκόμματα εφημερίδων. (Ένα δημοσιευμένο ύπόμνημα, τότε πού ή Εύδοξία δέν είχε άρχίσει ακόμα τά διηγήματα). Τούς αριθμούς μονάχα ό Άντουάν τούς καταλάβαινε, οι περισσότεροι ήταν δική του δουλειά. Μερικοί λ.χ. ήταν αριθμοί κυκλοφορίας τών γερμανικών αυτοκινήτων πού πήγαν ή έφεραν κάποτε τό Μπάκα. Θά χρειαστούν στή δική τών δοσιλόγων πού θά

γίνει μετά την άπελευθέρωση. (Ή δίκη δέν έγινε, δέ χρειάστηκαν). Ή Μπάκας τότε θά κρεμαστεί, ίσως κι ό Μαντραβίλιας: Νά τό ποσό πού άγόρασε τό σπίτι, νά και ή χρονολογία. Ή Υπάρχει επίσης και ή χρονολογία πού άρχισε ή κουφαμάρα τής Εύδοξίας, χειμώνας του 42: Πήγε στά Τουρκοβούνια νά μαζέψει χόρτα. Ξεκίνησε καλά και γύρισε κουφή. Δυό μεγάλες σειρές αριθμών άρχίζουν άπ' τό πάτωμα και πάνε ψηλά: ή μιά είναι ή τιμή του λαδιού άπ' τήν άρχή τής Κατοχής κι ή άλλη ή αξία τής λίρας. Τώρα γιά τήν τιμή του λαδιού πού ύψώθηκε στά δισεκατομμύρια, ή Εύδοξία άνεβαίνει σέ καρέκλα γιά νά τή γράψει.

Ή Εύδοξία τώρα κάθεται μέ τήν πλάτη στά χειρόγραφα κοιτάζοντας κατά δώ.

Ήπέναντι στον καναπέ ή Σταυρούλα.

Μπήκαν όλοι.

- Πού είναι; ρώτησε χαμηλόφωνα ό Τρύφοντας.

Ή Αντουάν του δειξε τήν κλειστή πόρτα τής Γιούλης. Ήστησαν αúτι: Σιωπή. Κάθισαν όλοι.

Μιά άκαθόριστη μουρμούρα βγαίνει άπ' τή μεριά τής Σταυρούλας, πού είναι μάλλον ήπειρωτικο μοιρολόι. Ή Τρύφοντας, όπως τότε μέ τήν άδελφή του πού έκανε τή γαμήλια νύχτα της στό διπλανό κρεβάτι, πετάει ένα «σκάσε». Αύτή σωπαίνει χωρίς νά σηκώσει τά μάτια της, αναστενάζει και ξαναρχίζει, ώσπου τ' άλλο ξαφνικά...

- Σκάσε!

- Τώρα τί καθόμαστε; λέει ό Ήργύρης. Δέ μπαίνουμε;

- Μιά ψυχή πού είναι νά βγει, νά βγει, είπε σχεδόν χωρίς χιούμορ ό Τρύφοντας.

- Και πώς θ' άρχίσουμε; ρώτησε πάντα χαμηλόφωνα ό Ήντουάν.

- Τί πώς θ' άρχίσουμε; Θά τής τό πούμε καθαρά. Ήν δέν τονε ρίζει θά πεθάνει.

- Δέν ξέρω, κάνει άμήχανα ό Ήντουάν. Θά νομίζει ότι τά χουμε όλοι μέ τόν Ήλέξανδρο. Ήσύ τί λές Γιούρα;

- Δέν ύπάρχει παρά μόνο αυτό πού λέει ό Τρύφοντας. Μέ τή διαφορά πού πρέπει νά καταλάβει καλά τί θά πεί θάνατος.

- Τί θά πεί θάνατος; έκανε περιεργος ό Ήντουάν.

- Ή κηδεία, είπε ό Γιούρας.

Σιωπή.

- Σκάσε! είπε ό Τρύφοντας. Λοιπόν μπαίνουμε;

- Στάσου! Τί σχέδιο ύπάρχει δηλαδή;

- Σχέδιο; φώναξε ό Ήργύρης. Τί σχέδιο; Τό ξέρεις ότι καταντήσαμε γελοίοι; Τί τρομοκρατία είν' αύτή;

- Πρώτ' άπ' όλα μή φωνάζεις, έκανε τρομαγμένος ό Ήντουάν. Δέν ξέρεις τί θά πεί μητέρα. Δειξε λίγη κατανόηση. Πώς θά πάμε νά τής πούμε ξαφνικά, «Γιούλη, πρέπει νά σκοτώσουμε τόν Ήλέξανδρο»;

Ή Ήργύρης ξέσπασε.

- Ποιόν Ήλέξανδρο ρέ Ήντουάν; Τό κατάλαβες ότι μās έχετε ζαλίσει τ' άρχίδια μ' αύτόν τόν Ήλέξανδρο; Και καλά αύτή τέλοσπάντων, αλλά έσεις τί σās έπιασε όλους; Ήλέξανδρος άπό δώ, Ήλέξανδρος άπό κει, Ήλέξανδρος πάνω, Ήλέξανδρος κάτω, άσιχτίρι πιά, λές και τόν έχουνε δεί!

Ήλα τά κεφάλια στράφηκαν αυτόματα κατά τήν πόρτα τής Γιούλης. Σίγουρα τά λόγια αύτά άκούστηκαν μέσα! Ή τρομαγμένη άναμονή, έκανε τώρα μέσ τή φαντασία τους τήν ίδια ύπόθεση: ότι ή Γιούλη αύτή τή στιγμή σηκώνεται και γυροφέρνει μέσ τό δωμάτιο νά βρεί κάνα φονικό συντράβιστο νά όρμήσει...

Ήράγματι ό Ήργύρης δέν πρόλαβε νά εκφράσει μιά νέα σκέψη: ότι ό Ήλέξανδρος μπορεί στό κάτω τής γραφής νά τανε και κορίτσι! όταν ή πόρτα άνοίγει μέ όφρα και όπως όλοι τό είχαν φανταστεί...

Ήποκειμενικό τής Εύδοξίας:

Ή Εύδοξία είναι κουφή. Γι' αύτό τό λόγο άπ' τή γωνιά της βλέπει τή σκηνή βουβή, σχεδόν παντομίμα. Βλέπει τόν Ήργύρη νά γυρίζει τό κεφάλι του σάν ξαφνιασμένος και νά μήν προλαβαίνει. Νά πέφτει άπάνω του όλόκληρος ό όγκος τής

Γιούλης, σά μιά μηχανή ξυλοδαρμοῦ, μέ νύχια, δαγκωνιές, κλωτσές καί ἄλλα χτυπήματα. Τό μάτι της πήρε καί τή Σταυρούλα πού τινάχτηκε μέ ἀτταβιστικό τρόπο καί μιά μηχανική κίνηση πρὸς τὴν ἐξοδο. (Αὐτὴ ἡ μανία τῆς θύμιζε τότε πού τρεῖς φορές τὴ βδομάδα βρισκότανε σ' αὐτὴ τὴν ἀσχημη θέση).

Ὁ θυμὸς τῆς Γιούλης εἶχε πάντα μιά ροπή στὴν αὐτοκτονία: μπορούσε νὰ χτυπηθεῖ καί μ' ἓνα τάνκ. Καί μ' ὄλο πού ὁ Ἀργύρης ἀνασυντάχθηκε, δέν θά τὸν ἄφηνε, ἂν δέν ἄκουγε τὸν Τρύφωνα πού τραβώντας την ἀπ' τὸ χέρι τῆς θύμιζε τὸν Ἀλέξανδρο. Ἡ θέση τοῦ Ἀλέξανδρου μέσα της ἦταν δύσκολη. Τότε παράτησε τὸν Ἀργύρη καί πέφτοντας στὰ γόνατα ξέσπασε σ' ἓνα κράμα ἀπὸ μολολόγια, κατάρεις καί ἀναλόγως: χαῖδεψε τὸν Ἀλέξανδρο ἢ μούντζωνε τὸν πατέρα του.

– Λάθος ἔκανες κερατά!... Νά οἱ πατεράδες, νά! Πάρτα βρέ ἀλήταρε! Ἄχ κακορίζικο παιδάκι μου, μονάχα ἡ μάνα εἶναι γιὰ σένα... Ἡ μάνα... Ἄχ σκατοπούστη, δέν ξέρω μέ τί μοῦτρα θ' ἀντικρύσεις μεθαῦριο τὸ παιδί σου πού ἔκανες μιά τέτοια σκέψη. Αἷμα κι ἐμπυο νά φτύσεις, ἄγιο μου Φανούριε! Φτοῦ σου! Φτοῦ σας ὄλοι!

Ὁ καθέννας τώρα εἶχε πάρει τὴ θέση του καί τὴν ἄκουε ἀμιλχονε. Ξέρουν ὄλοι ὅτι ἂν κάποιος τολμήσει νὰ ξεχωρίσει ἀπ' τὴ μάζα τώρα δά, θά γίνεῖ ἐξίλαστήριος. Ἡ Σταυρούλα πού ἐπιπλέον ἤξερε κι ἄλλα, γύρευε τρόπο νὰ φύγει, ἀπ' τὴν ἀρχὴ γύρευε τρόπο, μὰ δέν τολμοῦσε νὰ κινηθεῖ καί ζάρωνε μόνο.

Στὸν πόλεμο τῆς Ἀλβανίας ὅμως ὁ Τρύφωνας εἶχε πάρει παράσημο. Ἄρχισε νὰ τῆς μιλᾷει καλὸτροπα. «Ἐλα κυρά Γιούλη, δέν κάνει νὰ συγχίζεσαι. Ἐλα, ἔλα ἡσύχασε...» Καί λέγοντας ἔτσι τὴν πλησίασε καί δοκίμασε νὰ τὴ σηκώσει. Πολύ ξαφνικά ὅμως ἡ Γιούλη τοῦ ἔδωσε μιά ἀνάστροφη οὐρλιάζοντας:

– Κάτω τὰ ξερά σου σκατόσογο! Ἐσύ μέ κατὰστρεψεις βρωμοῦπειρο!

Ἐποκειμενικὸ τῆς Εὐδοξίας:

Εἶδε τὸν Τρύφωνα νὰ χάνει τὴν ἰσορροπία καί νὰ πέφτει ἀνάσκελα, προφανῶς βγάζοντας μιά φωνή. Ὁ ἄντρας της τρέχει νὰ τὸν βοηθήσει, ἀλλὰ ὁ Τρύφωνας κάνει μιά κουφή χειρονομία λέγοντάς του ἴσως «ἄσε με Ἀντώνη, ἐντάξει εἶμαι» ἢ κάτι τέτοιο. Τονε πιάνει ὅμως ἡ Γιούλη –περιεργο– στὴν ἀγκαλιά της, τὸν ἀνασηκώνει σάν παιδί, τὸν ψαχουλεύει καί τὸν καθίζει στὸν καναπέ δίπλα της καί χαιδεύοντας τὸ κεφάλι του σάν παιδί, σίγουρα τῆνε πήρε τὸ παράπονο.

Τίποτα δέν ἀκούγεται, τίποτα. Ἐξὸν ἀπὸ μιά μόνιμη βουή στ' αὐτιά. Ἴσως ὅμως ὄλοι νὰ σῶπασαν τώρα, καί πράγματι νὰ μὴν ἀκούγεται τίποτα.

Ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τῆς:

– Μά τέλοσπάντων τί πάθατε καλέ; Ἀντώνη θά μοῦ πεῖς καί μένα τί συμβαίνει πού δέν ἀκούω;

– Ναι κάθαρμα, νά σοῦ ἐξηγήσω, εἶπε ἡσυχα ὁ Ἀντουάν. Καί ὑψώνοντας τὴ φωνή του: Πρέπει νὰ βγάλουμε ὄλοι μιά σημαντικὴ ἀπόφαση. Ἀ-πό-φα-ση!

– Τί ἀπόφαση;

– Ἄν ἡ Γιούλη πρέπει νὰ κρατήσῃ τὸ μωρὸ ἢ ὄχι.

– Τὸν Ἀλέξανδρο, διόρθωσε ὁ Ἀργύρης.

– Καί γιατί;

– Γιατί ὁ γιατρός τὸ εἶπε ξεκάθαρα: Μόλις γεννηθεῖ θά πεθάνει.

– Τὴν τύφλα στὰ μάτια του, μούγκρισε ἡ Γιούλη.

– Ἄς μιλήσουμε σοβαρὰ Γιούλη, γύρισε ὁ Ἀντουάν. Ξέρεις πολὺ καλὰ πόσο τὸ θέλαμε αὐτὸ τὸ παιδί ἐγὼ κι ἡ Εὐδοξία. Τὸ θέλαμε ὅσο κι ἐσύ κι ἀπὸ μιά ἄποψη, ἀκόμα πὶο πολὺ. Ἐμεῖς οἱ δυὸ πρῶτοι περιμέναμε τὸν Ἀλέξανδρο. Τώρα ὅμως ἔχει μπεῖ ἓνα τρομερὸ δίλημμα. Νὰ διαλέξουμε ἀνάμεσα σέ κείνο καί σέ σένα. Γιατί πρέπει νὰ μιλήσουμε καθαρά, νὰ μὴ σοῦ κρύψω τὴν ἀλήθεια. Ἡ καρδιά σου δέν εἶναι καλὰ, μπορεῖ νὰ πεθάνει πρὶν ἀκόμα γεννηθεῖς, κατάλαβες; Ὁ γιατρός μοῦ τὸ εἶπε καί ἰδιαιτέρως αὐτό. Θά πεθάνεις. Χώνεψέ το ἐπιτέλους!

– Τὸ παιδί μου ὅμως θά ζήσει, εἶπε πεισματικὰ ἡ Γιούλη.

– Σοῦ εἶπα ὅτι ἐσύ θά πεθάνεις, τὸ κατάλαβες;

– Τὸ κατάλαβα. Δέν εἶν' ἀνάγκη νὰ μοῦ τὸ φωνάζεις μέσ τὰ μοῦτρα μου,

κουκουέ!

Γιά δυό λεφτά κοιτάζονται σιωπηλοί. Ὁ Γιούρας εἶπε:

- Ὁ ἄνθρωπος Ἄντουάν δέ φοβάται τό θάνατό του ἀλλά τήν κηδεῖα του. Μίλα της λοιπόν γιά τήν ἐκφορά καί γιά τήν ταφή.

- Ἐχεις δίκιο. Μίλα της ἐσύ.

- Δέν ἔχει νά μου πεί τίποτα ὁ μανιαμούνιας.

- Ἄς μιλήσουν πρώτα οἱ γυναῖκες, εἶπε ὁ Γιούρας. Τό παιδί αὐτό ἦταν μεγάλη ὑπόθεση γιά τήν κυρα-Εὐδοξία.

- Ἐσύ τί λές λοιπόν κάθαρμα; ρώτησε δυνατά ὁ Ἄντουάν.

- Ἀντώνη! ἔκανε τρομαγμένη ἡ Εὐδοξία. Τί νά πῶ ἐγώ;

- Τή γνώμη σου. Γιά τή Γιούλη. Γιά τόν Ἀλέξανδρο.

- Θεέ καί Κύριε! Πῶς εἶναι δυνατόν ν' ἀποφασίσω ἐγώ γιά μιά ζωή Ἀντώνη; Παύση.

- Ἡ σειρά της Σταουρούλας, εἶπε ὁ Ἀργύρης.

Ἕνα φυγόμαχο μουρμούρισμα ἀκούστηκε ἀπ' τή μεριά της Σταουρούλας πού ζάρωσε ἀκόμα πιό πολύ.

- Ἴστε-συχη-μένα ἄν δέν ξέρω.

- Γιατί δέν ξέρεις μωρή; ἀγρίεψε ἡ Γιούλη.

- Μώρα καί κασιῖδα, μουρμούρισε ἡ Σταουρούλα.

Ἄντί νά ὀρμήσει ἡ Γιούλη, ἀμέσως γονάτισε μέ ἀπόγνωση καί κοίταξε ψηλά:

- Ἄγιε μου Σπυριδῶνα, βάλε τό χεράκι σου καλέ μου ἐσύ, ἐγώ κουράστηκα μ' αὐτή τή σκρόφα.

Πάλι ὁ Τρύφωνας τήν ἀνασήκωσε. Κι αὐτή τή φορά κάθησε ἤσυχα στόν καναπέ κι ἔβαλε πάλι τά κλάματα.

- Μπορῶ νά μιλήσω; ρώτησε ὁ Τρύφωνας.

- Μίλα, εἶπε ὁ Ἄντουάν.

- Λοιπόν, ἄρχισε ὁ Τρύφωνας λές κι ἦταν ἔτοιμος νά κάνει πρόσθεση. Ἄκου δῶ κυρά-Γιούλη, ἄν μοῦ ἐπιτρέπεις. Ἐγώ βέβαια τή γνώμη μου θά πῶ καί δέν ἔχω τήν ἀπαίτηση μέ μιά γνώμη ν' ἀλλάξω τή δική σου γνώμη ἐσένα, πού ἔχεις μέσ τά χέρια σου τή ζωή καί τό θάνατο. Σέ ὑπολήπτομαι καί σέ προσκυνῶ κυρά Γιούλη, ἐδῶ εἶναι δυό λέξεις, δηλαδή δυό ἄνθρωποι. Οἱ ἄνθρωποι! Ποτές μου δέν ἔχω ξανακούσει τέτοια λέξη. Στό κάτω της γραφῆς νά σοῦ πῶ κάτι: ὅ,τι καί νά γίνει ἀπ' τά δυό, πάλι ἄμαρτία θά γίνει, δέν ὑπάρχει καμιά σωτηρία νά γλιτώσεις ἀπ' τήν ἄμαρτία. Κι ὁ Μιχάλης ὅταν λέει ὅτι ἐδῶ κάτω εἶναι ἡ κόλαση, ἔχει ἀπόλυτο δίκιο. Σαράντα ἢ τίποτα, ὁ ἄνθρωπος εἶναι μιά λέξη καταραμένη. Τώρα ἐμεῖς ἐδῶ μιλάμε σά θεοί, ἀλλά μιλάμε καί σά φονιάδες. Πού ξανακούστηκε αὐτό; Ὅλα μᾶς τά δίνει ὁ Θεός διπλά, χέρια, πόδια, μάτια, αὐτιά, ξέρεις γιατί; Γιατί τό ἕνα ἀπ' τά δυό εἶναι τοῦ διαόλου. Τό ἕνα χέρι κλέβει καί τ' ἄλλο χαρίζει. Τό ἕνα πόδι πάει μπροστά καί τ' ἄλλο πηγαίνει πίσω.

Ἄλέξανδρε παιδί μου εἶναι τρομερό πράμα ἡ ψυχή. Μήν ἔρχεσαι. Στό λέω μ' ὄλη μου τήν καρδιά κυρά-Γιούλη. Γνώρισα ἕναν ἄνθρωπο κουτσό καί βασανισμένο σάν ἐμένα, πού χτύπησε τή μάνα του μιά φορά μόνο, γιατί τονε γέννησε! Δέν ξέρω ἄν μέ κατάλαβες Γιούλη. Σοῦ μίλησα γιά τήν ψυχή πού εἶναι σά μιά φιγούρα. Ὅσο γιά τή ζωή, ἐσύ τό ξέρεις αὐτό καλύτερα ἀπό μένα, μάνα μου. Σκύβω καί σοῦ φιλω τό χέρι καί προσκυνῶ τό βασανισμένο κορμί σου στά κρεβάτια μας. Ποίός ἔχει σκεφτεῖ τήν ἀδικία της ζωῆς; Γιατί νά τήν περάσεις ἔτσι τήν ἐρημιά σου; Εἶσαι μάνα κυρά-Γιούλη, μάνα. Ἰσα-ἴσα προλαβαίνεις ν' ἀγαπήσεις τό σπλάχνο σου, δέν προλαβαίνεις καί τό χάνεις, ὅπως κι ἡ μάνα σου, καί μένει ἡ ψυχὴ νηστικιά. Ἄλλά δέν εἶναι μόνο αὐτό. Πολλές φορές ἔχω πει στή ζωή μου, ἄχ ἄς μήν εἶχα γεννηθεῖ νά μήν σερνόμουν στή γῆ. Σέ παρακαλῶ πολύ, κοίτα τί εὐκαιρία πού χάνεις Γιούλη, κοίτα τί εὐκαιρία πού χάνεις. Γιατί ἀργότερα δέν μπορεῖς νά σκοτώσεις εἶναι τρομερό πράμα νά σκοτώσεις. Γιά ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἐγώ δέ δουλεύει τό μυαλό μου πιά. Ἀπό μικρός δέν εἶδα τίποτ' ἄλλο, φτώχεια, πείνα, πόνους, κρίο, πολέμους. Κοίτα ὁ μαστρο-Νίκος πού πέθανε ἀπ'

τήν πείνα. Κι ή κόρη του πέθανε τό 41. Ξέρεις τί μου 'λεγε ό Σπάχος; Κάτι φοβερό. "Ένα βράδυ εκεί πού ή κόρη του ήταν άρρωστη και βογοούσε άπ' τήν πείνα, ό πατέρας κατέβηκε στό ύπόγειο κι έκανε νόημα κρυφά στή μάνα νά πάνε νά φάνε. Νά μήν τούς καταλάβει ή κόρη τους δι τρώνε! Λοιπόν θά σου φανεϊ άπίστευτο, όμως μία μέρα τήν άφησε νά γεννηθει! "Έ λοιπόν; Αυτό ήταν ή ζωή της; Κι αυτό ήταν ή ζωή του μαστρο-Νίκου; Νά πάει μές τόν πικρό τάφο του κλαίγοντας και βρίζοντας; "Αχ τί βάσανο ρέ Θε μου, τί βάσανο είν' αυτό! Πωπωπώ!..." Αλέξανδρε παιδί μου είναι τρομερό πράμα ή ζωή. Μήν έρχεσαι. Κάτσε κεί πέρα πού βρίσκεσαι. Δέν ξέρω τί άλλο νά πώ, έχω φλομώνει...

Ό Γιούρας δάκρυσε.

"Όλοι σώπασαν. "Η Γιούλη τόν άκουγε μέ μεγάλη προσοχή. Συγκινηθηκε. "Αφισε νά περάσει λίγη ώρα και μετά ρώτησε μέ άσυνήθιστη ευγένεια:

- Μίλησες Τρύφωνα;

- Μίλησα, άπάντησε κουρασμένα ό Τρύφωνας.

- Τώρα θά μιλήσω κι εγώ, ειπε ή Γιούλη. "Έχω περάσει τή ζωή μου μές στα μπουρδέλα, τό ξέρεις αυτό Τρύφωνα. Γι' αυτό λοιπόν τά έχω ζήσει όλ' αυτά πού ειπες. "Αλλά εγώ όμως Τρύφωνα στ' όρκίζομαι νά μήν κλείσω μάτι στή ζωή μου, μόνο και μόνο γι' αυτό θέλω νά φέρω τό παιδί αυτό στόν κόσμο. Κι άν έδώ πού τά μιλάμε τίμια, καλέ μου Τρύφωνα, δέν είναι αυτό ό Σωτήρας, τότες εξάπαντος θά είναι κάποιο άλλο. "Εξάπαντος. Πάντως οι μανάδες δέν πρέπει νά σταματήσουν νά κάνουν παιδιά.

Ό Τρύφωνας συγκλονίστηκε ξαφνικά. "Επιασε τό χέρι της και τό φίλησε, ή φωνή του έτρεμε.

- Ναι κυρά-Γιούλη, ναι μάνα μου, ναι...

Δέν μπόρεσε νά πει τίποτ' άλλο.

"Επесе μεγάλη σιωπή. "Υστερα ή φωνή του 'Αργύρη άκούστηκε:

- Δέ μου λές 'Αντουάν, θά γίνει ό,τι πει ή πλειοψηφία;

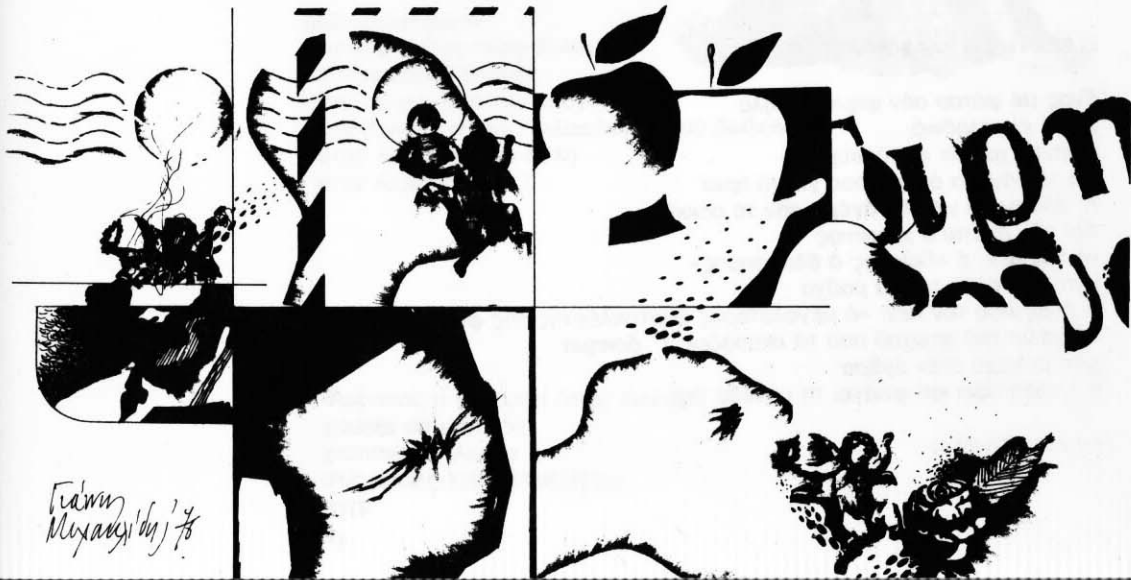
- "Ετσι πρέπει, ειπε ό 'Αντουάν. "Ετσι δέν πρέπει;

- Τότε εγώ ψηφίζω υπέρ του 'Αλέξανδρου, ειπε ό 'Αργύρης.

- Κι εγώ, ειπε ό Γιούρας.

Πέντε ψηφοι υπέρ του 'Αλέξανδρου και μία άποχή.

Παντελής Καλιότσος

Γιάννης
Μιχαηλίδης 1/8